

MÒSTRA-ME DE MOSTRES !

Libret pedagogique

1) Amira culturala

Lo mostre se poiriá definir coma divergència per rapòrt a las representacions que nos fasèm de costuma del monde perceptible. En entendre « mostre », imaginam sul pic diformitats e metamorfòsas. Mès sabèm que darrièr l'aparéncia s'amaga lo sens, positiu o negatiu. Atal los mostres son portaires de sòmis, de desirs e d'ànsia... Per tan desparièras que foguèsson, las culturas del monde aprivadèron totas lors mostres. E los nòstres mainatges an enquèra besonh de mostres !

Atal, al crosament de la simbolica e de la creacion, los mostres nos permetan de bastir e partejar una cultura viva e rica.

Qualques dralhas d'interpretacion e de recèrcas :

- bestiari fantastic del monde ;
- lo mostre : òme o animal, legenda o vida vidanta ?
- çò « normal », çò « anormal » ;
- las diferéncias : defaults o diversitat ?
- laid o bèl ? far paur, o far plaser ?
- lo Mal...
- lo monde de la nuèit / lo monde del jorn ;
- aprivadar l'invisible ;
- formas e metamorfòsas ;
- l'animalum : brigalhar per empeutar...

2) Espleitacion de l'album

L'imagièr es concebut coma una mena de « musèu menut ». La tòca d'aquel recuèlh es de convidar los mainatges a una passejada dins lo temps e l'espaci a la descobèrta d'èstres fabulós. Rescontres ambe la mitologia, los contes, las tradicions popularas, la natura estranha, los juècs dels enfants, las mòdas, eca...

Dins cada dobla pagina, los dus tablèus del parelh s'opausan o se completan per amodar l'imaginacion, lo sòmi, la reflexion, la creacion...

Tièra dels mostres illustrats :

Cubèrta - Vampiri	18 - Carnaval e masqueta de lop
5 - Marcamal	19 - Caval del Drac, Fantasti e Mitat-de-Gal
7 - becut (Ulhard, tanben)	20 - Maximostre e mostrilhon
9 - Man de Medusa e Babau	21 - Trèva e « Mostre de pòcha »
10 - Dragon	22 - Dragon e Grifon
11 - Dinosaurè	23 - Prègadièu
12 - Mamot (e ratàs)	24 - Pofre
13 - Omenàs preistorique (o Ièti)	25 - Lugaròtas
14 - Minja-crestian (tanben Rapaton)	26 - Minotaure
15 - Iranha (e chuca-posca)	27 - E.T., Dart-Vadòr e Tarasca
16 - Soldat	28 - Cachavièlha
17 - Pegasa-Unicòrn	29 - <i>D'imaginar...</i>

3) Espleitacion lingüistica de l'album

Es de notar que i a pas vertadièrament d'istòria, e debanament cronologicque autre que lo de la lectura, soleta o acompanhada per l'adulta.

Çaquelai, lo tèxte deu permetre un apròchi sens pretencion de qualques domènis.

a) Conjugason

Juèc ambe las referéncias temporalas : una « vertat » dins lo passat, lo present e lo futur (parlavan, m'agradan, son, tròbas, sufís, sortiràs...).

Formas del vèrbe « aver » :

Ajas pas paur, i auriá ajut, i agèt, i aviá, i a, i auriá, que i agèsse, i aurà.

L'expression del dobte o del vòt : emplec del condicional e del subjunctiu.

L'imperatiu : mòstra-me, bolèga, ajas pas paur, mòstra, mostrem, mostratz (ròtle del subjunctiu per la primièra persona del plural e mai que mai per la forma negativa de l'imperatiu)

b) Gramatica

Acòrdi genre / nombre del'adjectiu ambe lo nom, mai que mai dins la recèpta, mès tanben dins las legendas de cada pagina. Formas del femenin ambe « a » amudit. Las formas del plural pels mots dejà acabats per un « s » o « ç » al singular, son pas las del lengadocian « estandard » mès de sa forma septentrionala (per ex : « de mostres maravilhós » per « de mostres maravilhosas »).

Introduccion de complements circonstancials : de temps (fai pas gaire, a l'ora d'ara, abans lo deluvi, del temps que..., per Nadal) de luècs (un pauc de pertot, darrièr los miralhs, dins los contes de la Mameta...).

Comparatius e superlatius : seràn utils per parlar dels images (Lo ratàs es mai pition que lo mamot... Lo Minja-crestian es mai bèl que non pas la pagina... Los tres « M » son rengats del mai pition al mai grand... Lo cachavièlha es autan grand coma l'orset... La bèstia mai granda es lo mamot...).

Derivacions : aumentatius e diminutius.

Mostrilhon ← mostre → mostràs (se pòt fargar tanben « mostrilhonet » e « mostrassàs »). Dins los escambis ambe los dròlles, « bestiòta-bèstia-bestiassa » seràn tanben de bon emplegar.

c) Vocabulari

Lo conte meravilhós : formula, recèpta, paur, espantable, pauruc, minjaire d'òme, mesfisant, meravilhós, brave, pas tròp maissant, de sòmis estranhs...

Diferentas partidas del còs e aparéncia fisica (cf recèpta).

Los quatre elements : l'aire, la tèrra, l'aiga, lo fuèc.

Adjectius per dire la forma e l'anar : agrolit, nud, pelut, majuscul, minuscul, camoflat, bèl, gigant...

Prepausicions, locucions e advèrbis per introduir de precisions topologicas : dins, pel mièg, al fons, a ras, pertot, darrièr, enlòc...

4) *Qualques dralhas de trabalh*

Los domènis privilegiats son la lenga e las arts plasticas.

De segur cal téner compte del nivèl de competéncias en lenga dels escolans. Atal, los regents del Cicle 1 de las seccions bilingüas poiràn solide trobar un fum d'activitats dins la tièra prepausada als Cicles 2 e 3. E mai sauràn las aprofitar !

Cicle 1

a) Activitat grafica

Coloratge d'images de l'album fotocopiats (cf complements 8).

Adobar un dessenh en ajustar de detalhs personals originals (cf 8).

Acabar lo Becut de la debuta, lo dragon sens cap ni coá (cf 9).

b) Espaci

Juèc de las sèt dècas (cf complements 10).

Completar un image que li manca un detalh (cf 11).

Reconstituïr un image abocinat (copa-cap) (cf 12).

c) Matematicas

Coloratge de dessenh amb un codatge de las colors (cf complements 13).

Ordonar los mostres, o ben los personatges de « l'enfant polit », segon lor talha (cf 14).

Triar segon un criteri (bèstias/òmes o sembla-òmes – coma se desplaçan : los que caminan, los que vòlan, los que nadan...) (cf 15).

Cicle 2/3

d) Practica oral de la lenga

Un pilòt d'images fotocopiats tirats de l'album : tornar trobar de parelhs o ne fargar d'autres en justificar sas causidas.

« Culhida de paraulas » : debate, metre en comun çò que sabèm dels mostres (dintradas prepausadas : Qu'es aquò ? Coma pòt èstre ? Ont viu ? Per ont passa ? De qué fai ? De qué minja ? Coma se sona ? E mai ?). Aquel trabalh d'escambi sus las paur se pòt concretizar dins un escrit collectiu (cf complements 16).

e) Lectura (del tèxte e mai de l'image)

Donar d'entressenhas ponctualas sus l'imagièr (questionari) (cf complements 17).

Completar un tèxte de traucs o religar elements (cf 18).

Identificar los personatges d'aquel album (saber lor nom) (cf 19).

Mots crosats : mostres d'Occitania e d'endacòm mai (cf 20).

L'image pre-tèxte : « De qué vai se passar ? », « De qué s'es passat ? ». Donar de sens en tornar plaçar lo dessenh dins un debanament cronologic (ipotèsis sus la seguida o l'etapa anterior) (cf 21).

Exprimir l'idèia del parelh image / legenda. Dire sos sentiments.

Triar los mostres segon de critèris (trabalh collectiu). Las familhas de mostres, d'après l'aparéncia : los mostres imaginaris ; las bèstias vertadièras ; los òmes e los sembla-òmes ; las maquinas ; los elements naturals, eca...

Classar los mostres d'après lor origina : mitologia ; contes e cultura populara ; literatura joinessa ; monde de la natura ; bèstias estranhas o desaparegudas ; monde de las maquinas ; filmes ; actualitats (guèrras) ; vida vidanta dels mainatges...

f) Produccion d'escrits

Metre en forma pels camaradas (aficha, jornal) la « culhida de paraulas » (cf complements 16).

Fargar la seguida de l'album : de l'autre bòrd del monde, dins los sòmis del dròlle... (en ligason ambe l'expression plastica, illustrar lo scenari) (cf 21).

« Lo bestiari dels animòts » : causir de noms d'animals, los escriure e mai los partejar per la « mitat ». Cercar los vèrbes per dire lo crit de cadun, e far çò meteis. Atal, serà possible d'obténer de « paraulas-mostres » (per exemple : « Bron/zina, mos/quilh ! » e « Re/cana, borri/còt ! » donaràn « Broncana, moscòt ! » e « Rezina, borriquil ! »...). De viralenga en perspectiva... (veire « Bestiari » dins la partida « Arts plasticas »). (cf 23)

En parallèla ambe la fabricacion d'un « mostre de classa », escriure una legenda per contar son origina (cf 24).

Realizar una enquesta suls mostres del parçan (òmes salvatges, becuts, Joan de l'Ors, eca...).

Tanben, se pòt realizar una mapa dels mostres dins l'espaci occitan, dins lo monde.

g) Creacion plastica

En partir dels indicis descobèrts dins l'album, imaginar Medusa, lo Babau del sac, lo mostre amagat del sòmi (darrièra pagina) a partir de fotocòpias de l'album...

Ambe la recèpta : en se servir de tròç fotocopiats e retalhats, bastir de mostres (pegatge completat al gredon) (cf complements 25).

Papièr frostit : a partir d'una fuèlha de jornal o de revista bèla, frostir un mostre que se poirà fotocopiar (tal coma es, agrandit, demingat...) (cf 25).

Pegatge : ambe tres o quatre elements, fotòs de revistas menimosament causidas (un decòr, un còs, un cap – e mai un autre tròç, al grat de cadun), petaçar « son » mostre (a partir de mots retalhats dins la premsa, ambe la meteissa tecnica del pegatge, se pòt tanben imaginar lo nom de la bèstia) (cf 26).

« Bestiari dels animòts » : fargar un libre « animat » en causir un format a l'italiana. Partejar la pagina pel mièg. Dessenhhar los animals causits per la classa, còs d'ennaut / còs de devath, en respectar las marcas. Copiar los noms e los vèrbes menimosament. Lectura, descobèrta e juèc garantits (complements 23).

Darrièr lo familiar, l'estranh : per carrièras o per las parets, dins l'escòla o la vila, dessenhhar ambe de gredas ; a partir de la vision d'unes detalhs (uèlh, boca, forma d'un cap, eca...) fa aparéisser lo morre d'un mostre amagat (cf 27).

Primièrs elements d'una cultura artistica : a partir de recèrcas documentàrias e de visitas (musèu, glèisa...), fargar una « mostrotèca » d'escòla, en ligason ambe l'espleitacion de la frisa istorica, e saber utilizar una grasilha d'analisi de las òbras) (cf 22).

5) Autres utís (comptinas, cançons...)

Lo Jacon

Un, dus, tres, quatre
Lo Jacon me voliá batre
M'a batut
M'a romput
M'a ficat dins lo valat
La granhòta m'a minjat
Piu, piu, piu, sèi enquèra viu
Tira-me d'aquiu !

Bisca, bisca, raja

Bisca, bisca, raja
Minja de mainatges
Se lo mainatge es pas bon
Minja de farfalons !

La setmana del Rapaton

Diluns, sopa de crums
Dimarç, sopa de carn
Dimècres, sopa de clèsques
Dijaus, sopa de calhaus
Divendres, sopa de cendres
Dissabte, sopa de ratas
Dimenge, sopa de penches

Una fachilhièra (fargada per Lidia Daubà, ambe sos escolans de Bóuvila – 47)

Una fachilhièra
Sus un vièlh caval
S'en vai a la fièra
Entà Vilarial
Lo caval trabuca
Se fot dins lo valat
La fachilhièra s'atuca
Tot es acabat !

Ronda de perseguida

- Qual sès ?
- Sèi lo Rapaton, un paure mostrilhon...
- Perqué t'arrèstas ?
- Per far la fèsta.
- Ambe qual ?
- Ambe tu, animal !

Cançon-juèc de « La Talvèra » (Album-CD Turlututú) : La Draca

Avèm dins la ronda
Una bèstia plan domda
Una polida Draca
La tenèm per l'estaca
Vòl endracar lo monde
Tusta lo pè sul ponde
Lo que tocarà
Sul còp l'endracarà

Dracà aici, Draca ailà
Draca ailàs, Draca me tocaràs pas !

6) Prolongaments sul tèma dels mostres

De caissetas videò

- « L'enfant polit », de Bodon, adaptat al teatre per la « Comedia dell'Òc » - CRDP Miègjorn-Pirinèus (ref : 310 V 00 59)
- Max e los maximostres – Causida d'obratges de Sendak – Nathan (EDV 222).
- Ambe la musica : « Une nuit sur le Mont-Chaue » de Moussorgski, e mai la « Simfonia pastorala » de Beethoven, adaptats pel Walt Disney dins « Fantasià » (EDV 202).

Libres

- « Max e los maximostres » - Sendak (revirada de classa – Pena) – L'école des loisirs (2-211-019-65-X)
- « Lo jorn del Minja-Poleton » (revirada de classa – Pena) – Ponti – L'école des loisirs (2-211-019-22-6).
- « Bòs de Benac » - JC. Pertusèr (revirada de S. Carles) – Loubatières (2-86266-254-2).
- « Lo pont del Drac » (occitan/francés/castelhan) – Ceucle occitan de Begós-Càurs (ISBN en cors).
- « Lo conte de Joan de l'Ors » - Lagarda e Pertusèr – Loubatières (2-86266-224-0).
- « Valentina e lo Garramiau » - M.O. Dumeaux – BIB'ÒC IEO (2-85910-331-7).

B.D.

- « Lo rei dels òmes cornuts », de Bladèr (e Pertusèr) dins « Contes de Gasconha » - Humanoïdes Associés (agotat).
- « La Bèstia », adaptat per Lagarda (e Tiberi-Monzon) dins « Contes del Lengadòc » - Loubatières (agotat).

Contes

- Bladèr : « Contes de Gasconha » - Princi Negre (2-84618-063-6)
- « Las Serenas », de Bladèr, dins « Sèt contes occitans » ambe CD audiò – La Chòta Sàbia – Institut Occitan (2-913400-00-0).
- « Còs sens arma », dins « Tres palometas blancas » - Difusion A. Lagarda – 25, carrièra V. Hugo – 31 390 Carbona.
- « Contes del Drac » - Bodon – Edicions de Roèrgue (2-905-209-36-4).

Teatre : « Lo Fantasti » - pel teatre de la Rampa (conte dins un n° de la revista Plumalhon).

Revista : « Plumalhon » - seria suls mostres (del n° 73 al 86).

7) Bibliografia

« Animaux étranges et fabuleux – un bestiaire fantastique dans l'art » - A. e C. Delacampagne – Citadelles & Mazenod (2-85088-197-X).

N°44 de la revista « Dada » (Mango) sul moviment COBRA – n°23 sus l'Art Brut e n°43 sus l'art sacrat.

MÒSTRA-ME DE MOSTRES – COMPLEMENTS

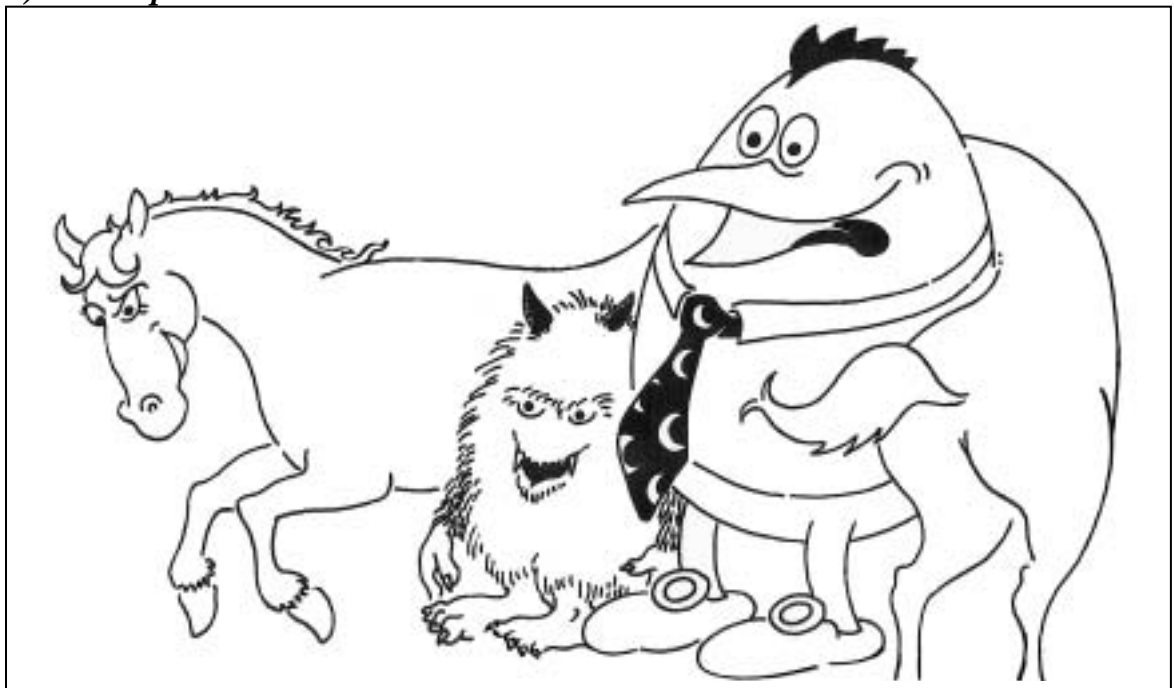
8) Colorar los images

Colora a ton grat

Per tant d'obtenir un coloratge dels polits, val mai se servir de gredons de color.

Sus papièr mai espés, l'aquarèla o la goacha plan destrempada sòrtan plan – e mai lo pincèu siá pas de bon manejar... (enquèra que dependèsse del format).

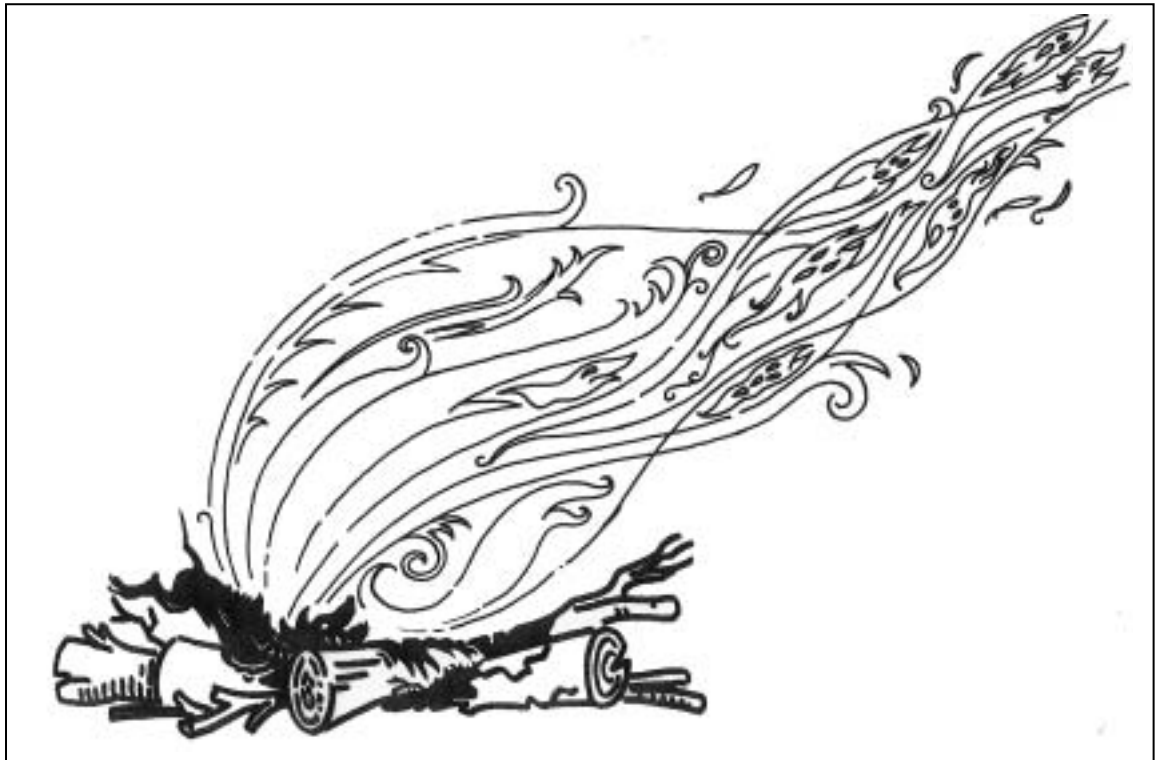
a) album p. 19

b) p.11

c) album p. 25

d) p. 17

Se pòt tanben prepausar al dròlle de completar lo dessenh en ajustar de detalhs segon son idèia...

9) Acabar lo dessenh

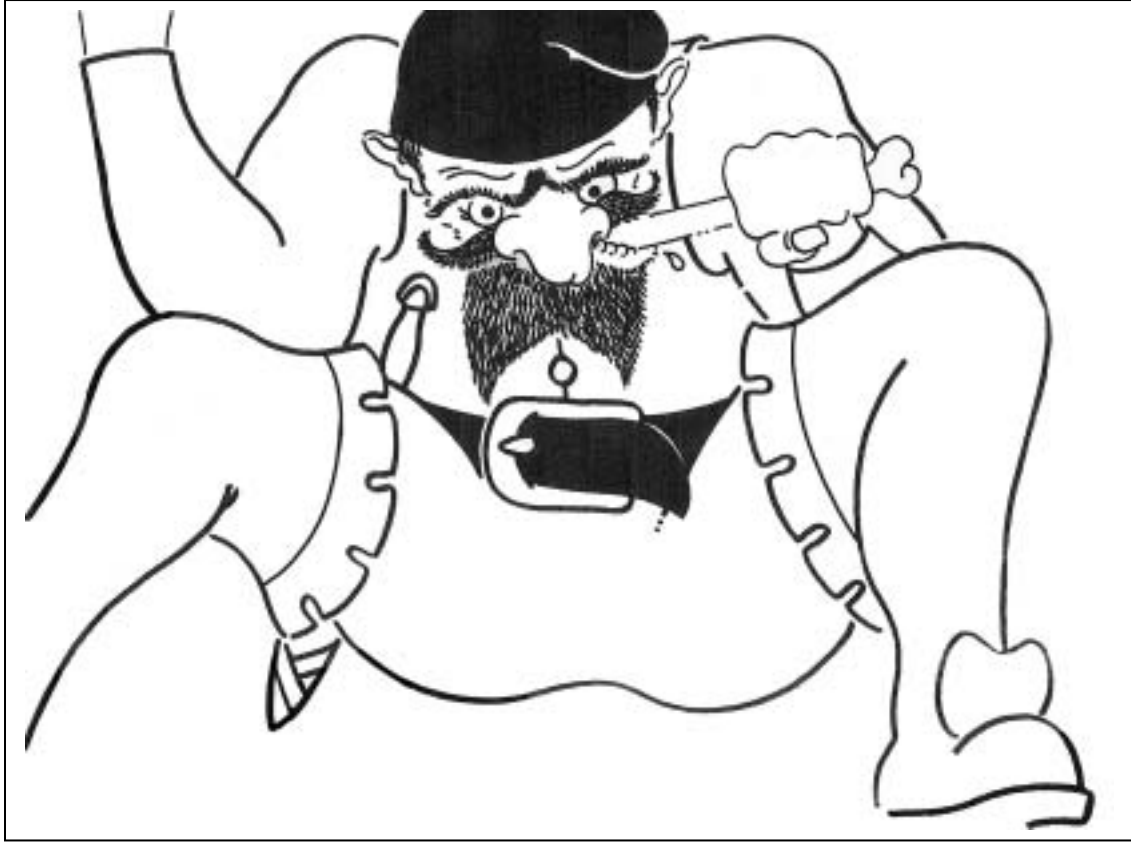
a) Imagina lo demai... album p. 10

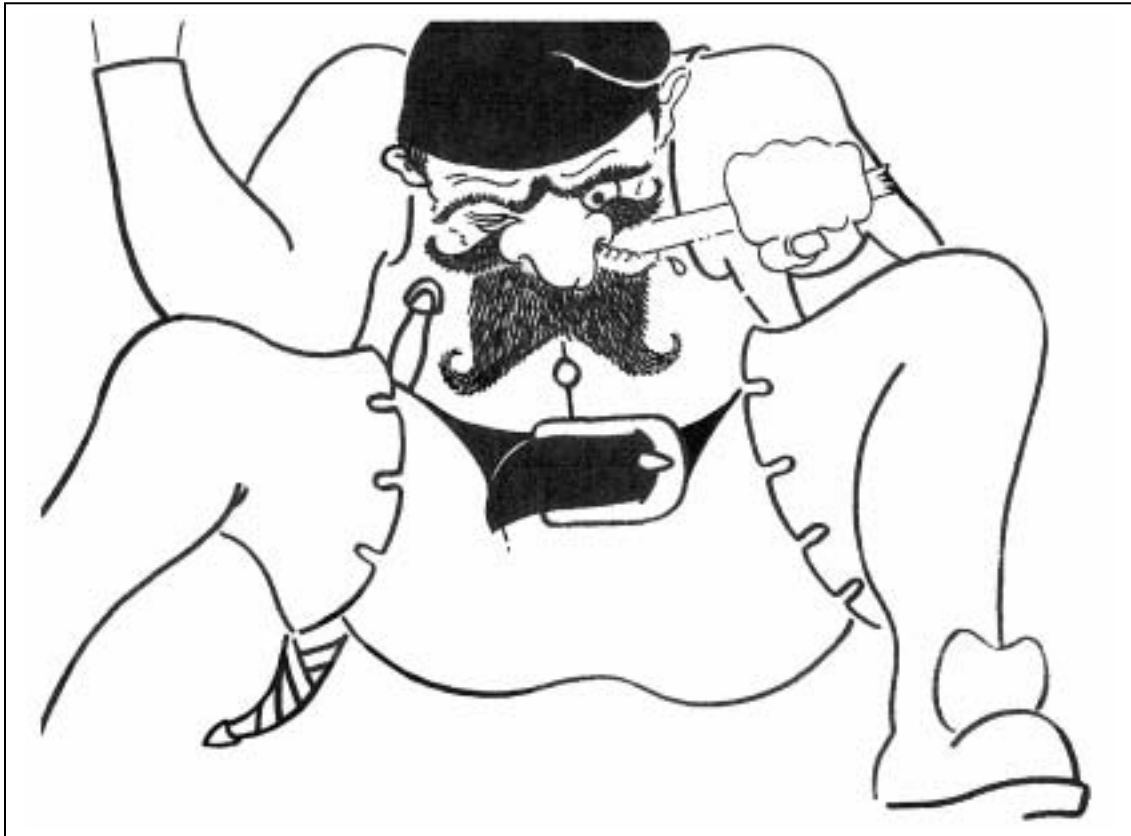
b) p. 7

10) Las sèt dècas : album p. 14

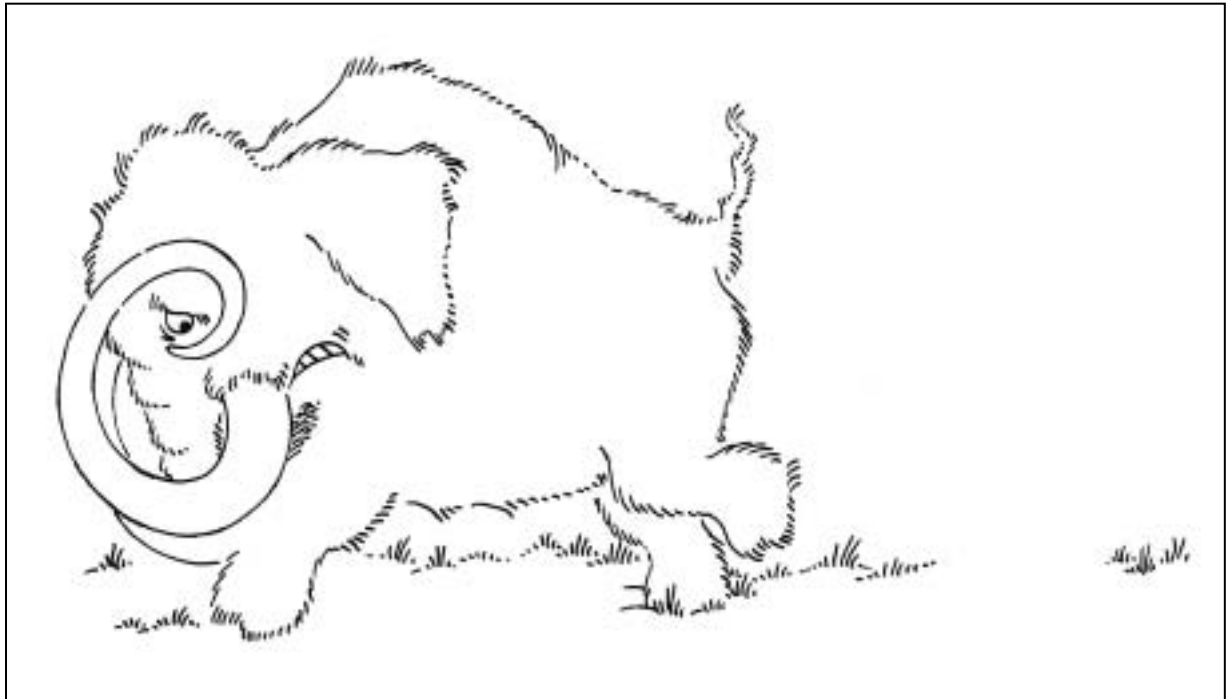

Lo copiaire s'es enganat ! Enròda las sèt fautas...

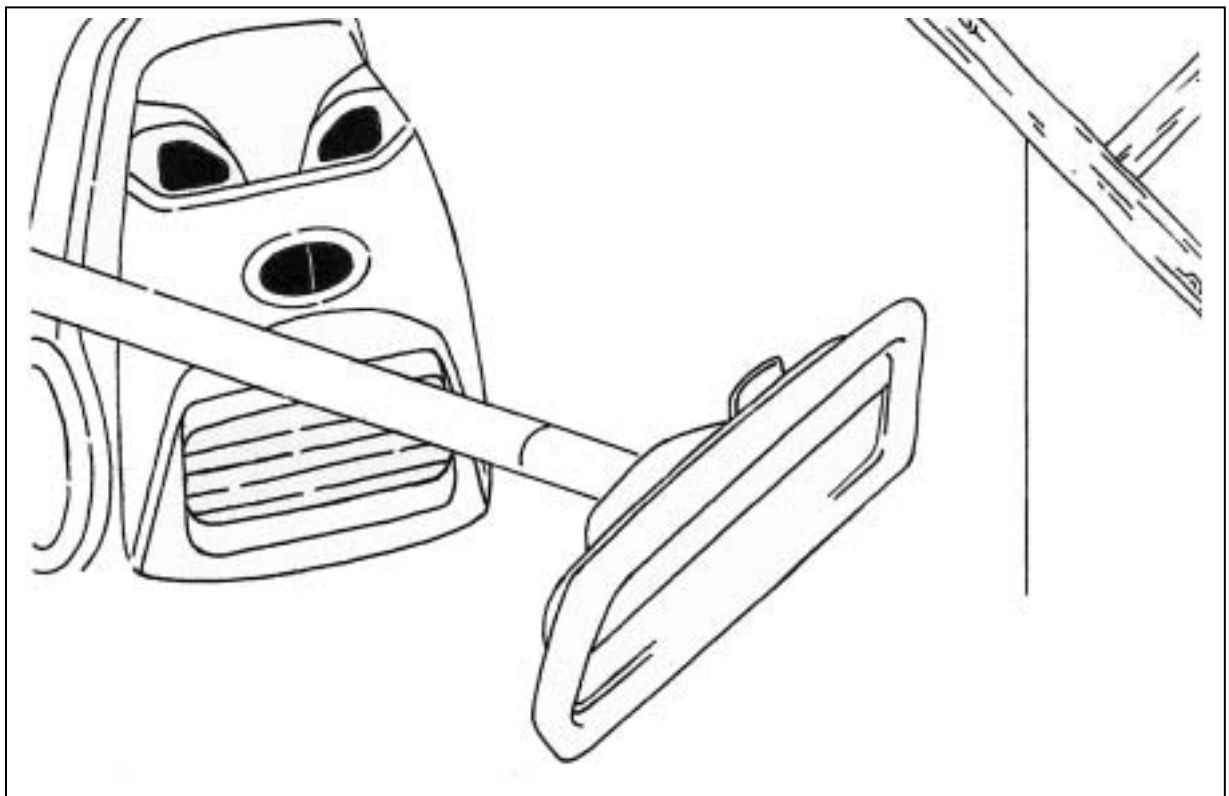

11) Torna trobar los detalls que mancan

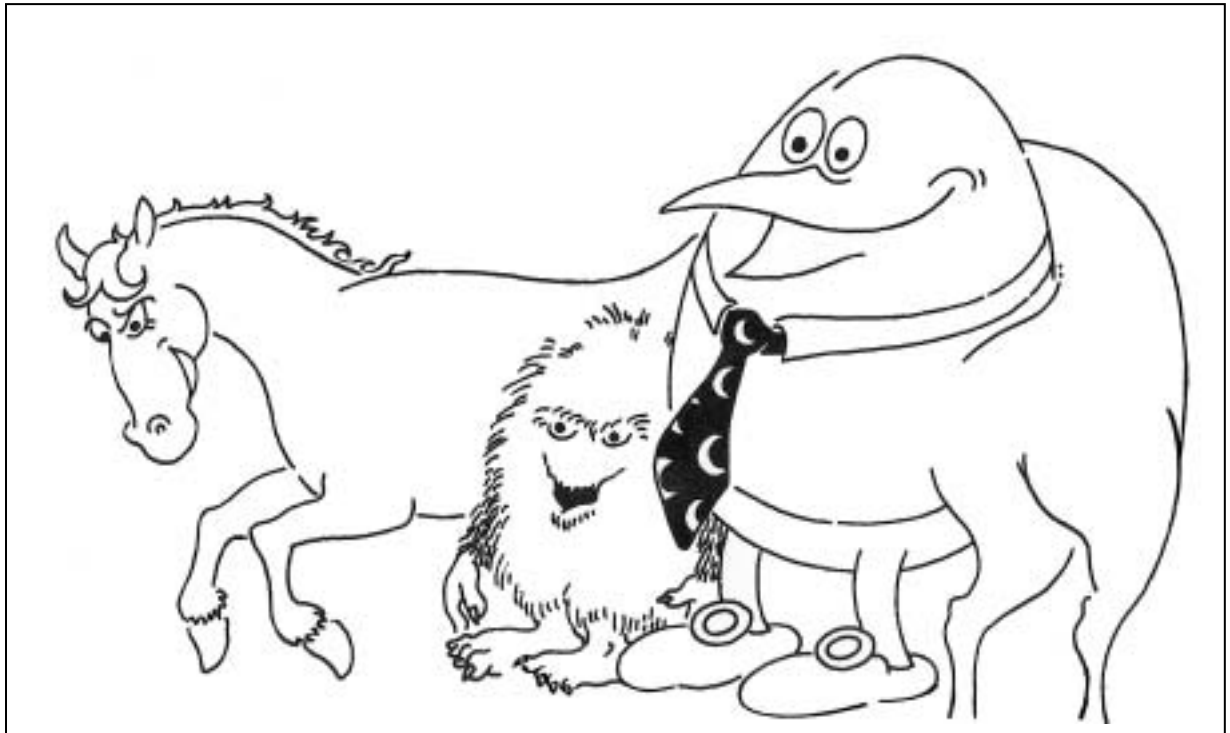
a) album p. 12

b) p. 15

c) album p. 19

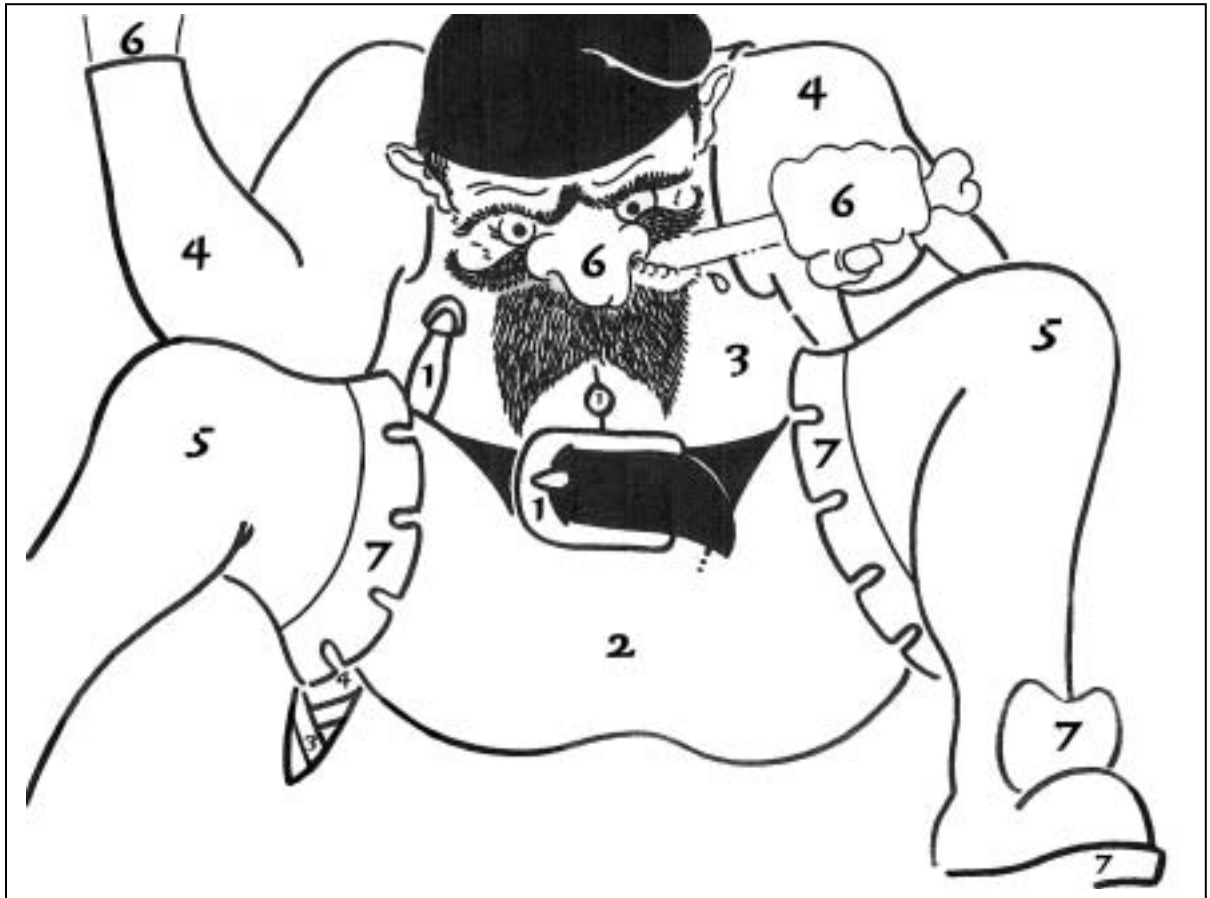
12) Torna petacar lo copa-cap : p. 17

Lo mèstre dessenharà las linhas de retallar en fonccion del nivèl dels mainatges.

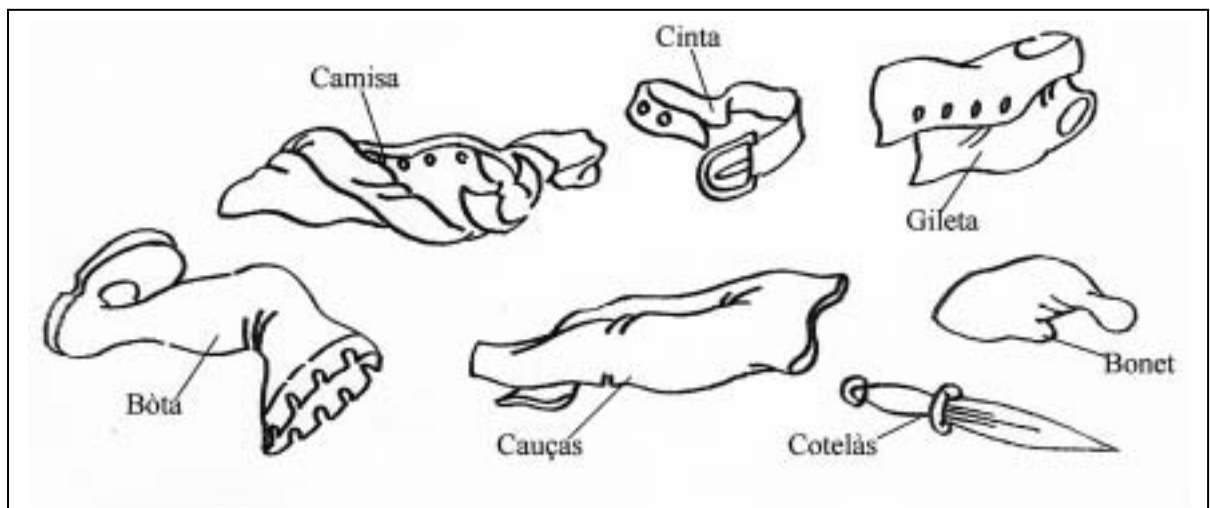
13) Colorar

a) *Espia menimosament lo còdi... album p. 14*

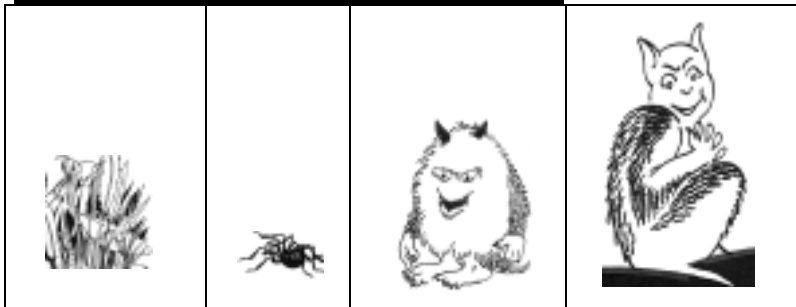

1	Jaune
2	Verd
3	Gris
4	Blau
5	Roge
6	Ròsa
7	Violet

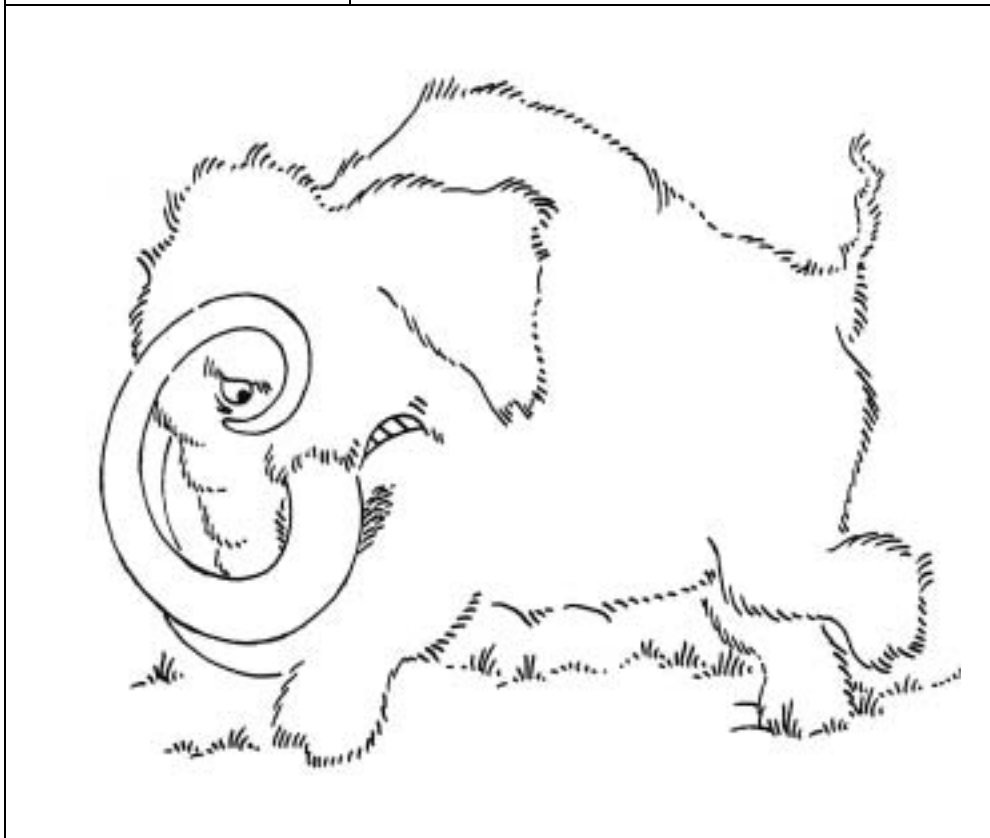
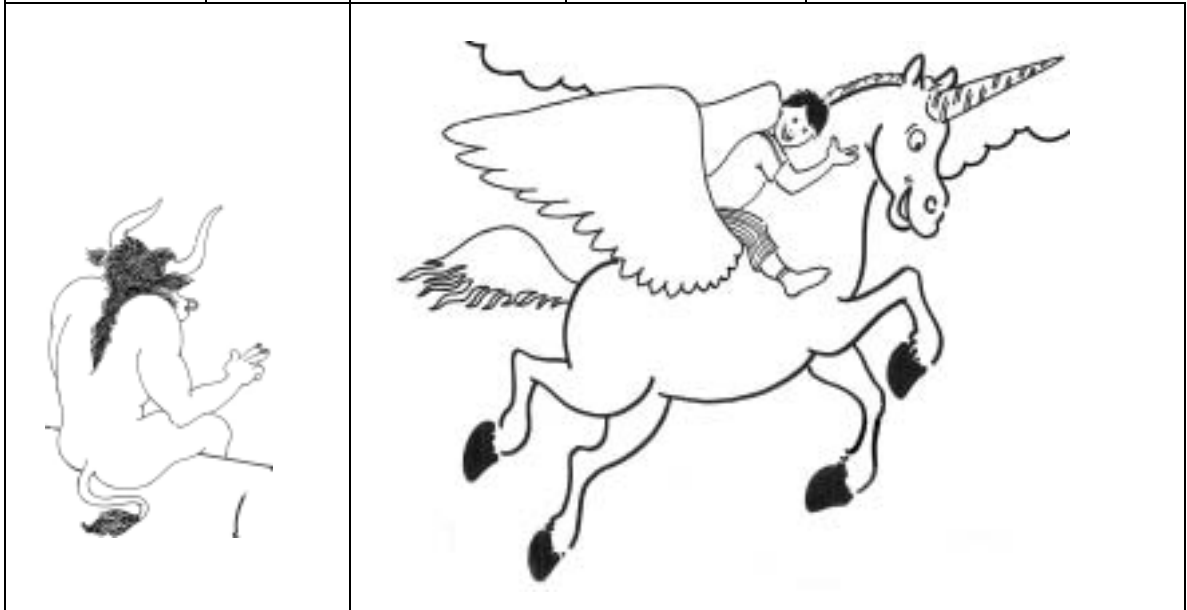
b) *Torna trobar la color dels vestits :*

14) Ordonà d'après la talha

Retalha aquels mostres de l'album, puèi renga-los per òrdre creissent...

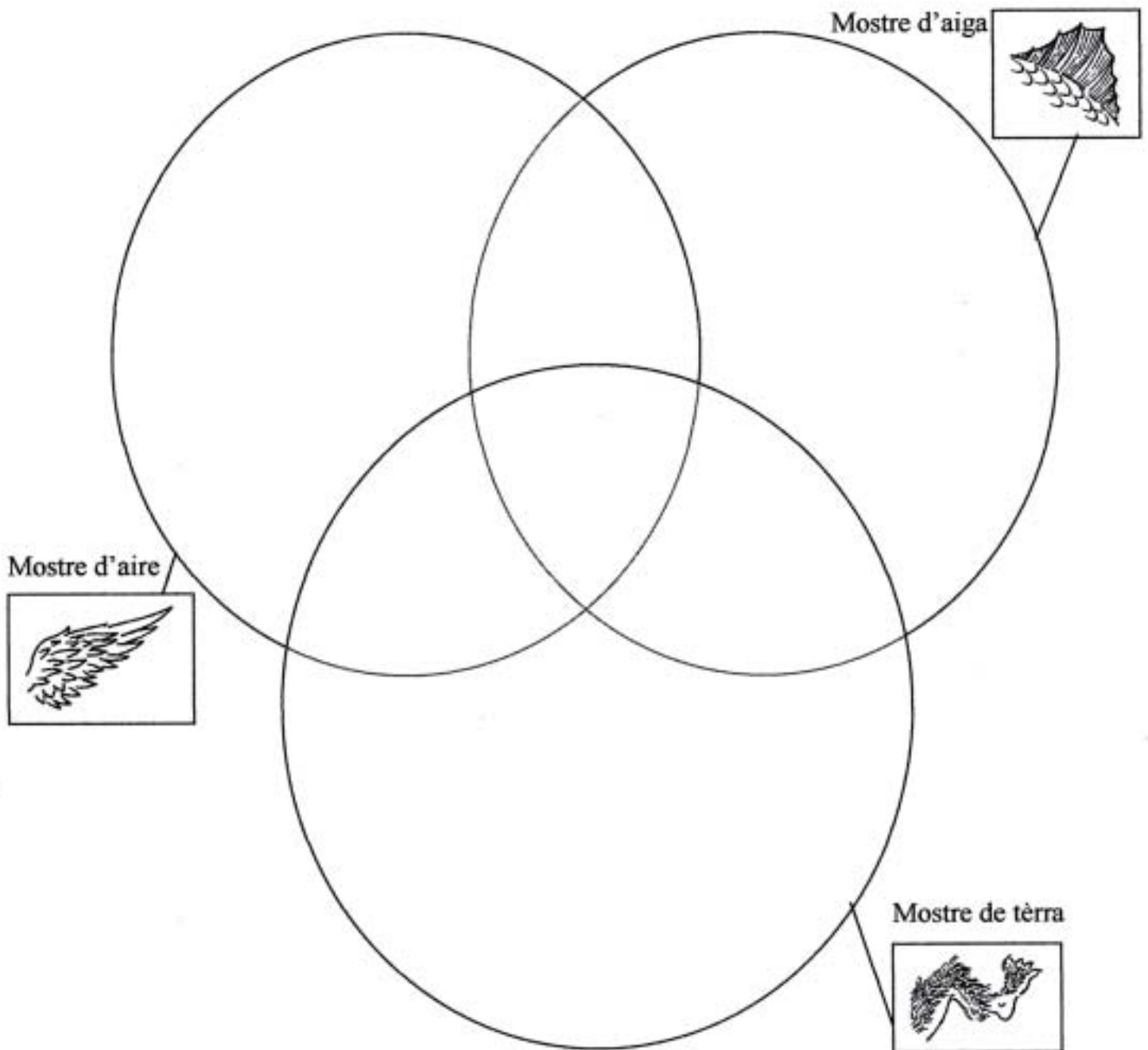
c) La Draquessa vòl se rengar los sacs del mai pition al mai grand...

d) *Religa cada enfant polit al seu sac...*

15) Renga dins la bona « família »

 Vampiri	 Dragon	 Cachavièlha	 Lugaròtas	 Aranha
 Minotaure	 Grifon	 Pofre	 Tarasca	 Pegasa

16) Un mostre ? Aquò rai !

a) Qu'es aquò ?

*Es quicòm de tarrible, d'afros, de lord, de laid.
Un èstre fantastic espantable.
Una paura creatura mal fotuda, malurosa.
Un òrre gigant, un nan reganhut.
Una bestiassa maissanta, una bestiòla dolenta.
Una mescladissa d'animalàs amalits.
Un omenàs crudèl, una mairrada mairastra.
Un soldat enrabiàt, una bruta bandada.
I a de mostres que se veson pas del defòra : son malauts del dedins...*

b) Coma pòt estre ?

*Mòl, dur, lis, rascanhut, picant, imorós, pegós, gelat, burlant, prusent.
Ventrut, cambacort, patalong, garrèl, boçut.
Escaumós, espinós, espelofit, tot nus, verrugós.
Arpiut, becut, capgròs, morrut, banarut, crestut, alat, coetut...*

c) Ont viu ?

*Sus la luna, sus una outra planèta, dins lo cèl, entremièg los crums.
Dins un endrech salvatge, devath lo sable del desèrt, sus la banquisa.
A la cima de las montanhas, detràs los rocàs, al mai prigond de las caunas.
Pel mièg del fuèc, dins un volcan, al fons de l'infèrn, al dintre del solelh.
Pels bòscs, pels bartàs, dins un tronc curat.
Pels sanhàs, al fons d'un riu, d'un estanh, d'un potz, dins la mar, sus una illa.
Devath un pont, pincat sus una torre.
Dins un castèl arroïnàt, dins un laberint.
Dins l'escur de la nuèit, dins los cementèris.
Dins las cavas, los granièrs.
Dins una cabana, una tuta.
Dins un tunèl, un toat, una descarga.
Dins un còs.
Dins los sòmis, los raives, los contes.
Dins los libres, los musèus, las glèisas.
Al zoo, al cirque, dins las colissas d'un teatre, darrièr l'ecran d'un cinemà...*

d) Per ont passa ?

*Apareis coma l'esclaire, tomba del cèl coma la tronada.
Sòrt d'una botelha, d'una lampa.
Se rescònd, s'amaga, s'estuja, se sarra, s'estrema al fons d'una tireta.
S'agrumela dins un recanton de gabinet.
S'amata darrièr los cagadors.
S'entrauflha devath una pòrta, s'engulha entre las cortinas.
Truca pels contravents, trauca las parets.
Davalà per la chaminèia, camina pels sosterranhs.
Cambia de còs, se tresmuda per se desplaçar.
Se pòt apichonir, se demesir en fum, venir invisible...*

e) De que fai ?

Enfachina, petrifica.

Fai paur, fai mal.

Se torceja, serpateja, rebala, se trigòssa, ranqueja, sauta, cort, vòla, nada.

Arrapa, grafinha, fiussa, escracha, escana.

Nhaca, gafa, crusca, rosega, chuca, chapa, engola.

Peta, put, pissa de sang, escupís de veren, bufa de fuèc.

Parla, canta, renega.

Siscla, raunha, rifanha, romega, gingola, gula, brama, anilha, udola...

f) De que minja ?

De dròlles, de vièlhs, de femnas, de còs.

D'autres mostres, de salvatgina.

De grapauds, de limaucs, d'aranhas, de ratapenadas, de formigas, de pèus.

D'onglas, de pièls, de vormèla, d'estrons, de fems.

De ferratalha, de barranquinas, de pelhas, d'escobilhas, de sulfata, de poison.

De romècs, d'ortigas...

g) Coma li dison ? Coma se sona ?

Arand, Alien, Argus, Alf, Arpias.

Basilic, Becut, Bèstia faramauca, Babau, Baranhau, Bèstia de Gevaudan.

Cachavièlha, Cambacrusa, Colòbre, Cerbère, Centaure, Ciclope, Calandracon.

Drac, Dragon, Draculà, Diable, Demòni, Daú, Dark Vadòr.

E.T., Equidnà, Ègas blanchas, Esfinx.

Fantasti, Mostre de Frankenstein, Farfadet.

Grifon, Golèm, Godzilà, Gripet, Gremlin.

Hadet.

Ieti, Iodà, Idre.

Jacon.

Lop-garon o Leberon, mostre del Loch-Ness.

Medusa, Mòmia, Minja-crestian, Marcamau, Minòtaure, Maximostre, Minja-poletons.

Nosferatú.

Ògre, Omenàs.

Pegasa, Poquemòn, Picachon.

Quimèra, Quasimodò.

Rapaton, Ramponèu, Ramanhòl, Robòt.

Serèna, Sagitari.

Tarasca, Trèva, Tamarre.

Ulhard, Unicòrn.

Vampiri.

Xenà.

Zombí...

h) E mai ?

Per tal de completar aquel forra-borra, tots los « sembla-mostres » que sauretz destriar:

requins, dinosaures, pofres, mamots, èstres salvatges, espaurugals, pregadius, escorpions, maquinas, tacas de tinta, barbolhatges e maitas aparicions dins la rusca dels arbres o per las parets de las vilas...

Exemple de « culhida de paraulas » de mainatges, tot lo long de l'annada escolara (trabalh dels cicles II e III de la Seccion bilingüa de l'escòla elementària de Pena-d'Agenés).

17) Questionari

- 1) Qu'es aquò que ten lo Ciclòpe dins la man ?
- 2) Lo Minotaure, que fai assetat ?
- 3) Qual a portat un present a l'Omenàs preistorique ?
- 4) Quala es la recèpta de l'album per fargar un mostre ?
- 5) Perqué es tan « brave », lo caval del libre ?
- 6) Descriu lo Minja-crestian...
- 7) Quala es aquela bestiassa sens coá ni cap ?
- 8) Qué fai lo pofre, en s'escapar dins la mar ?
- 9) Lo mainatge de l'album, perqué es un « mostrilhon » ?
- 10) Qu'es aquò que fai paur al mamot ?
- 11) Sabes d'ont ven, la Tarasca del « M » bèl ?
- 12) A que te fai pensar, aquel carbon dins la lenha del fuèc ?

Resposas

1- Ten la lista (tièra) de la recèpta.	7 - Aquò's un dragon.
2 - Cèrca son camin dins un libre.	8 - Escampa de tinta negra per las aigas.
3 - Aquò's lo Papeta (paire) Nadal que li a liurat.	9 - Pr'amor qu'escracha (cauciga) la coeta del paure canhòt.
4 - Cal bolegar dins lo sac tots los bocinons de bèstias	10 - Aquò's lo ratàs negre que lo fai corre.
5 - Pr'amor que pren son vòl per dessus la vila ambe lo mainatge sus l'esquina.	11 - La Tarasca viu dins las aigas de Ròse, a Tarascon.
6 - Es un gigant mai grand que la pagina, barbut, mostachut, botat. Pòrta un cotelàs e rosiga un òs.	12 - Sembla un can, un lop.

18) Rendut-compte de visita : completar o religar

a) Religa en emplegar de colors desparièras : album p. 8

Clòsca	
Lenga	
Alas	
Coá	
Pautas	
Cròcs	
Còl	
Aurelhas	
Banas	
Cais	

b) Religa lo nom del bocin al bon adjectiu (verifica dins la recèpta)

Clòsca	<i>espinosa</i>
Lenga	<i>tòrt</i>
Alas	<i>ponchudas</i>
Coá	<i>desquiçadas</i>
Pautas	<i>escaumosa</i>
Cròcs	<i>emplumadas</i>
Còl	<i>forcuda</i>
Aurelhas	<i>arpudas</i>
Banas	<i>agusats</i>
Cais	<i>verrugós</i>

c) Legís e complèta las frasas (sèrv-te de las legendas de l'album)

Lo soldat es un mostre _____.

Lo pofre viu al fons de l' _____ .

Las _____ sabon de contes d'un còp èra.

Dins l' _____, i a de crums que semblan de dragons.

Per tal de fargar un mostre, cal _____ de bocins de bèstias, los metre dins

un _____, puèi _____ coma cal !

A _____, dins l'èrba, viu lo prègadiu a l'espèra de sas predas...

L'unicòrn es un mostre plan _____ e _____.

De còps que i a, lo cachavièlha ven nos espantar dins un _____.

d) Ambe una crotz, òsca la bona definicion

<i>Pelut</i>		- Cobèrt de pièls.
		- Lo que mènà un batèu.
<i>Deluvi</i>		- D'aigas que zo negan (z'enaigan) tot.
		- Troble màger de la clòsca.
<i>Gigant</i>		- Un dançaire de giga dels bons.
		- Un èstre fabulós d'una talha subrenaturala.
<i>Enlòc</i>		- Dins cap d'endreit.
		- Enlai, luènh...
<i>Mesfisant</i>		- Qu'aima de far lo mal.
		- Que manca de fisança.
<i>Miralh</i>		- Un objècte per i veire son image reflectit.
		- Un eveniment extraordinari, sens cap d'explica rasonabla.
<i>Pauruc</i>		- Una persona qu'a pas quitament de que viure.
		- Qualqu'un que tot li fai paur.
<i>Espantable</i>		- Un fièl per expandir e far secar la farda.
		- Quicòm que te fai bravament paur.
<i>Cabussar</i>		- Se getar a l'aiga cap primièr.
		- Far de bòças e de nhòcas.
<i>Agrolit</i>		- Mòl e aflaquit coma una sabata vièlha.
		- Un arbrilhon de las fuèlhas que pican.

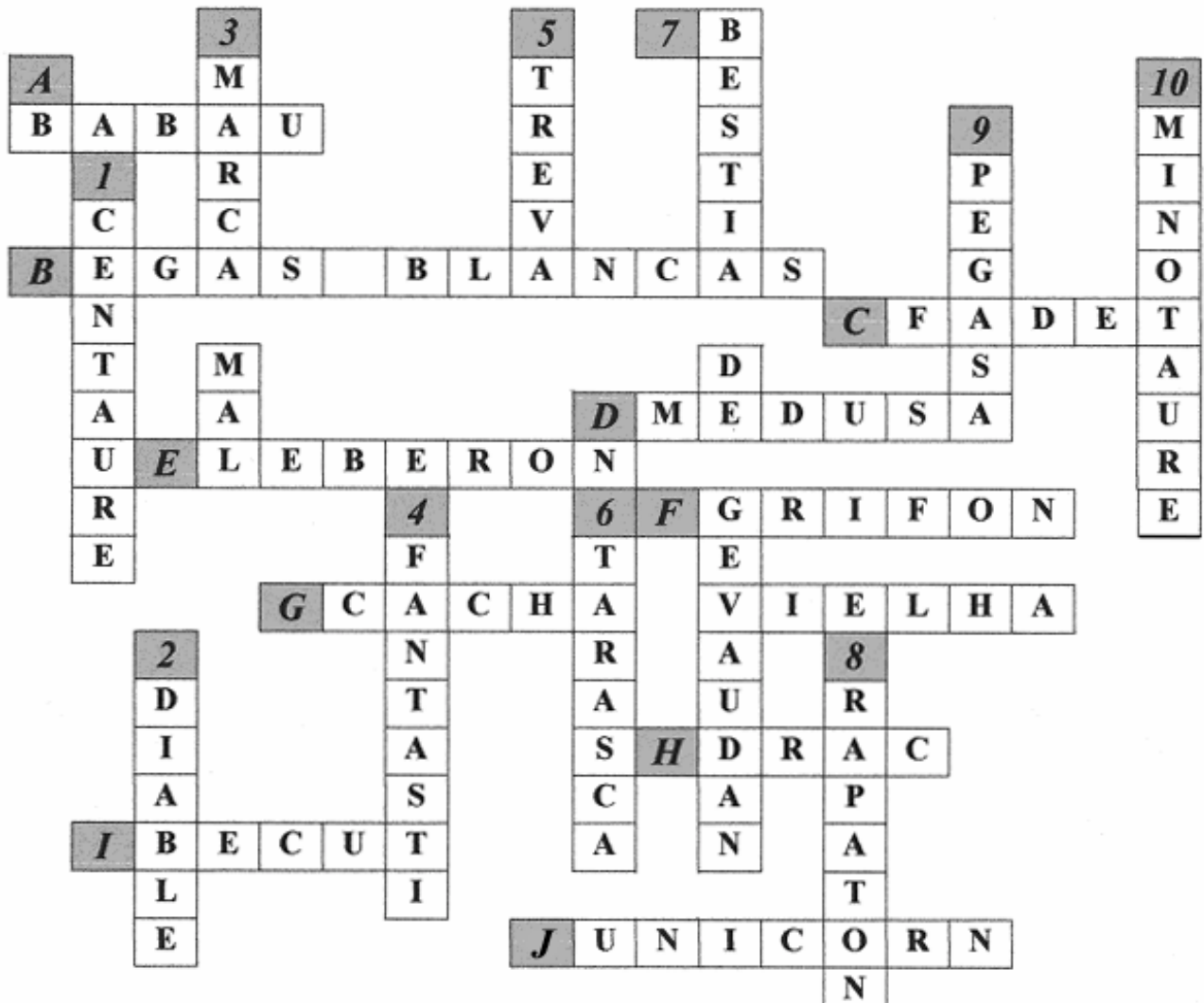
19) La galariá del Mostrum

Torna trobar lo bon portrait... Mèfi ! Que i a de trapèlas...

Nº	Mostre
	<i>Pegasa</i>
	<i>Dragon</i>
	<i>Unicòrn</i>
	<i>Becut (Ulhard)</i>
	<i>Tarasca</i>
	<i>Marcamal</i>
	<i>Grifon</i>
	<i>Fantasti (Fadet)</i>
	<i>Cachavièlha</i>
	<i>Minotaure</i>
	<i>Minja-crestian (Rapaton)</i>

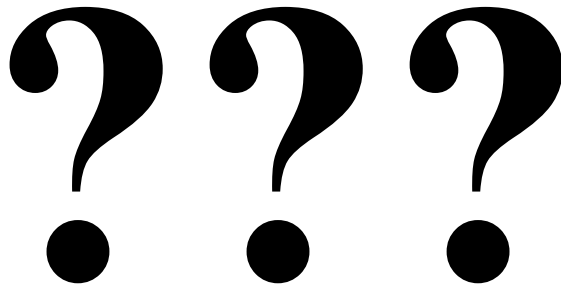
20) Mostres d'Occitania e d'endacòm mai

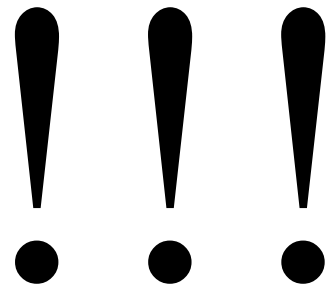
Torna trobar las adreiças (letras o nombres) dels diferents mostres

☐ Una lança sul front blanc.	☐ Aquel Minja-crestian sap durbir l'uèlh.
☐ A nuèit negra, trigòssan de cadenas sus la teulada.	☐ N'escanèt tant e mai abans de s'esvanir per la montanha de Saug...
☐ Volguèsson pas minjar la sopa los mainatges, lo cal sonar...	☐ Catòrze se te lo faguèt dançar coma un falord !
☐ Sap pas se penchenar, que se pòt pas solament espisar dins lo miralh..	☐ Ne'n fai de bèlas, mès totjorn de rescoduda.
☐ Coetut, forcut e cornut !	☐ Raubèt l'enfant del pomièr.
☐ Negre, negre, per far paur als nenets.	☐ Viu dins las aigas de Ròse.
☐ Vòla als quatre galaups.	☐ Agla e lion a l'encòp.
☐ Maissanta limonada se li tombas dessus !	☐ Un fièl li costèt la vida.
☐ Nos pèsa tant sul pitre que nos estofa e nos espanta.	☐ Mena lo rambalh dins l'ostal.
☐ Salvatge grèc de gratipautas.	☐ Gara ! La luna plena !

Solucions

(A) Negre, negre, per far paur als nenets.	(1) Salvatge grèc de gratipautas.
(B) A nuèit negra, trigòssan de cadenas sus la teulada.	(2) Coetut, forcut e cornut !
(C) Ne'n fai de bèlas, mès totjorn de resconduda.	(3) Maissanta limonada se li tombas dessus !
(D) Sap pas se penchenar, que se pòt pas solament espiar dins lo miralh..	(4) Catòrze se te lo faguèt dançar coma un falord !
(E) Gara ! La luna plena !	(5) Mena lo rambalh dins l'ostal.
(F) Agla e lion a l'encòp.	(6) Viu dins las aigas de Ròse.
(G) Nos pèsa tant sul pitre que nos estofa e nos espanta.	(7) N'escanèt tant e mai abans de s'esvanir per la montanha de Saug...
(H) Raubèt l'enfant del pomièr.	(8) Volguèsson pas minjar la sopa los mainatges, lo cal sonar...
(I) Aquel Minja-crestian sap durbir l'uèlh.	(9) Vòla als quatre galaups.
(J) Una lança sul front blanc.	(10) Un fièl li costèt la vida.

21) Avant ? Après ? Imaginar...

a) De que s'es passat abans ?

Coma se son rescontrats ?

Perqué s'envòlan ?

Dessenha e/o escriu a ton grat...

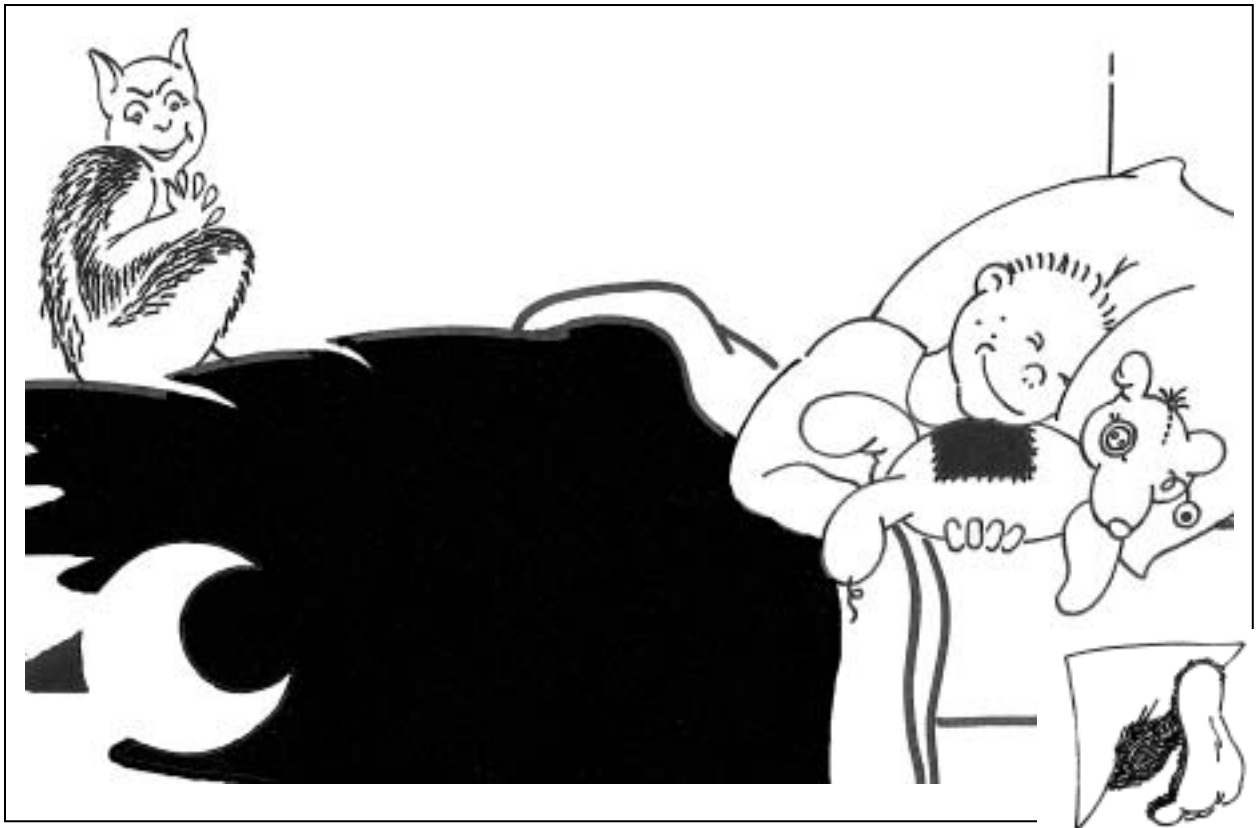

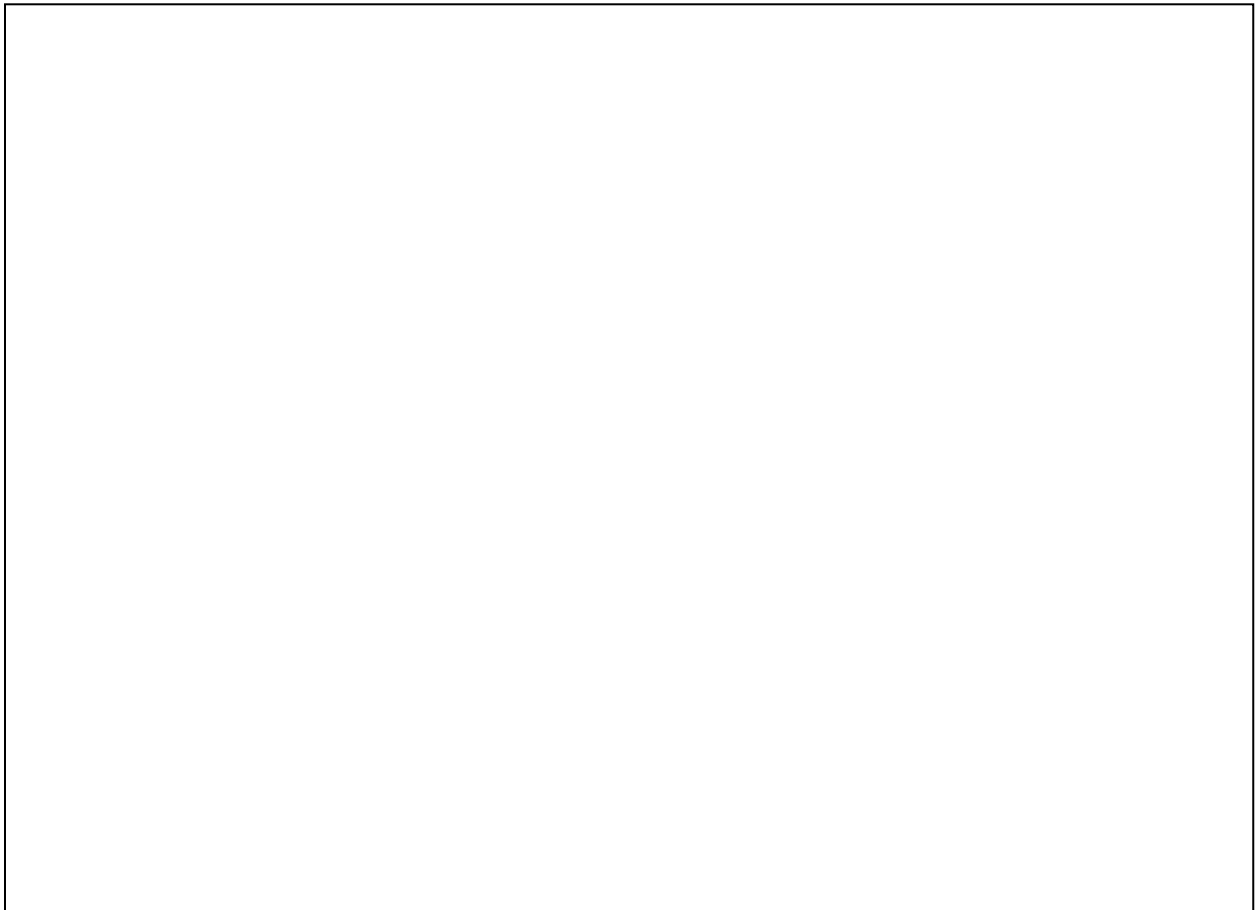

---

b) Mòstra ! Mostrem ! Mostratz !

Ara, a tu d'imaginar lo sòmi del mainatge... Un sòmi estranh !

22) Mostres de totas menas

Renga los mostres de l'album dins lo tablèu

		<i>Aparéncia del mostre</i>					
		<i>Òme</i>	<i>« Sembla òme » subrenatural</i>	<i>« Animal uman »</i>	<i>Animalum</i>	<i>Extrà-terrèsre</i>	<i>« Objècte »</i>
Origina del mostre	Mitologia						
	Contes e culturas popularas						
	Literatura joinessa						
	Bèstias estranhas						
	Elements naturals						
	Monde de las maquinas						
	Istòria actualitats (guèrras...)						
	Cinemà e juècs videò						
	Vida vidanta dels mainatges						

Solucions

		<i>Aparéncia del mostre</i>					
		<i>Òme</i>	<i>« Sembla òme » subrenatural</i>	<i>« Animal uman »</i>	<i>Animalum</i>	<i>Extrà terrèsre</i>	<i>« Objècte »</i>
Origina del mostre	Mitologia		<i>Medusa</i>	<i>Minotaure</i>	<i>Pegasa Unicòrn</i>		
	Contes e culturas popularas		<i>Becut Fantasti Marcamal Babau Cachavièlha Vampiri</i>	<i>Mitat-de-gal</i>	<i>Tarasca Dragon Caval del Drac</i>		
	Literatura joinessa				<i>Maximostre</i>		
	Bèstias estranhas	<i>Omenàs preistorique (o Ièti)</i>			<i>Dinosaure Mamot Pofre Lop Iranha Prègadiu Rata-penada</i>		
	Elements naturals				<i>Crums Lugaròtas</i>		
	Monde de las maquinas		<i>Trèva</i>				<i>Chuca-posca</i>
	Istòria actualitats (guèrras...)	<i>Soldat</i>					
	Cinemà e juècs videò	<i>Dart Vador</i>			<i>Picachó</i>	<i>E.T.</i>	
	Vida vidanta dels mainatges	<i>Mostrilhon</i>					

23 Los animòts

a) *bestiari*

Nom de la bèstia	Vèrbe del crit
Tiò / ca	<i>cho / ta</i>
Co / lobra	<i>es / tifla</i>
Pas / serat	<i>piu / la</i>
Pa / lomba	<i>ro / cona</i>
Mo / ton	<i>bia / la</i>
Rai / nal	<i>gin / gola</i>
Ca / nhòt	<i>jau / pa</i>
Ca / val	<i>re / frenís</i>
Li / mauc	<i>ba / veja</i>
Ca / mèl	<i>ro / mega</i>
Tes / son	<i>gro / nha</i>
Gra / nolha	<i>re / na</i>
Mos / ca	<i>bron / zina</i>
Borri / còt	<i>re / cana</i>
Au / queta	<i>pacha / ca</i>
Cro / codil	<i>geme / ga</i>
Mi / non	<i>miau / la</i>
Ga / lina	<i>cas / calha</i>
Or / sàs	<i>ron / dina</i>
La / pin	<i>coï / na</i>
Mir / gueta	<i>sis / cla</i>
Ele / fant	<i>or / nha</i>
Dra / gon	<i>cra / cina</i>
Lo / bàs	<i>u / dola</i>
Va / ca	<i>bra / ma</i>
Ta / rasca	<i>rau / nha</i>
Pin / carda	<i>pia / lha</i>
Tu / quet	<i>aü / ca</i>
Peis / son	<i>gar / golha</i>

Pel contengut del tèxte, la solucion de reténer es : « **Gar / cla, dra / gueta !** » o « **Sis / golha, mir / gon !** » (frases imperativas e non pas declarativas → cap d'article, pr'amor d'evitar los parelhs : article femenin + mostre de terminason masculina).

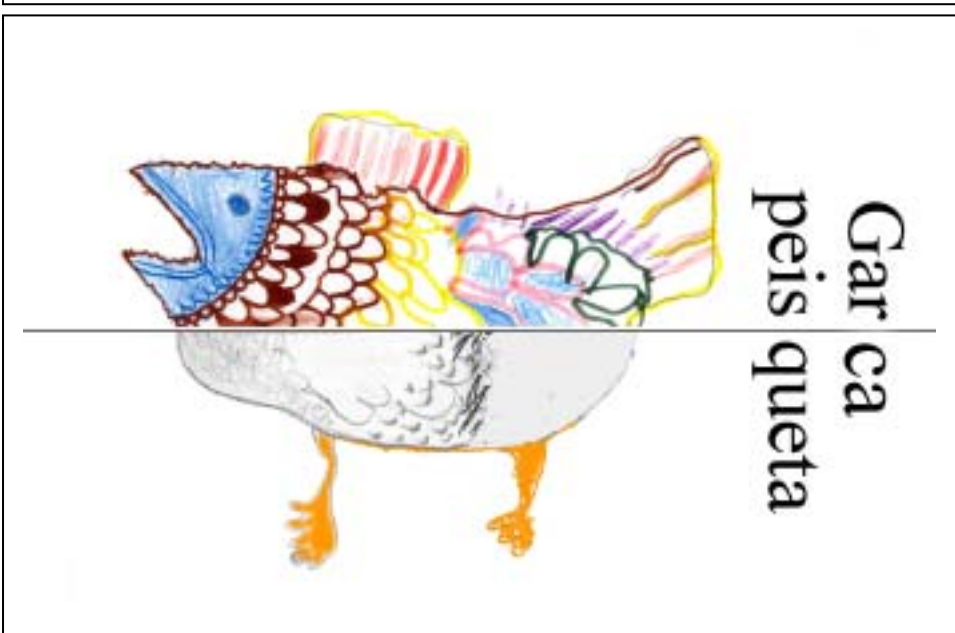
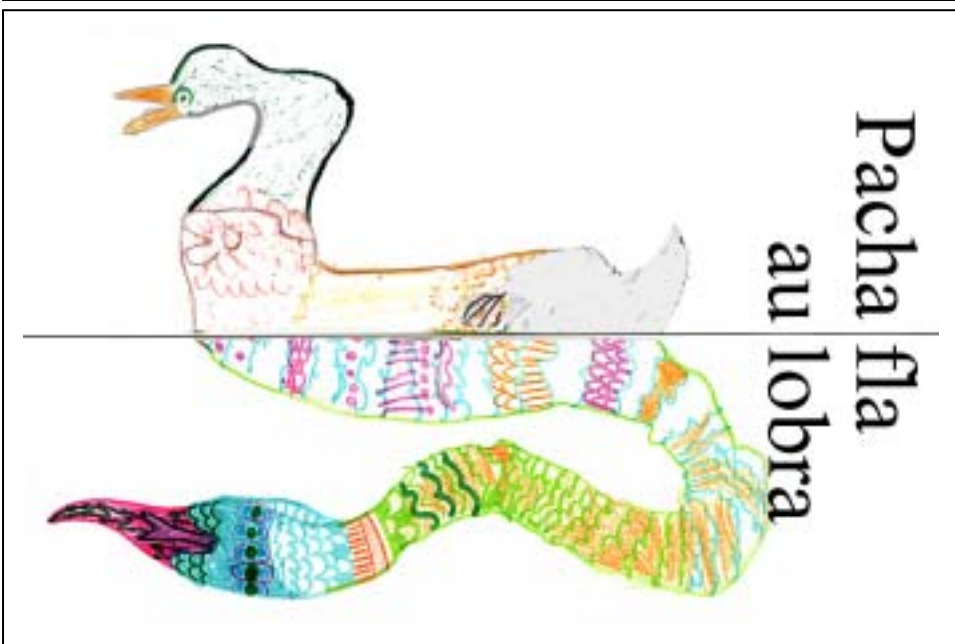
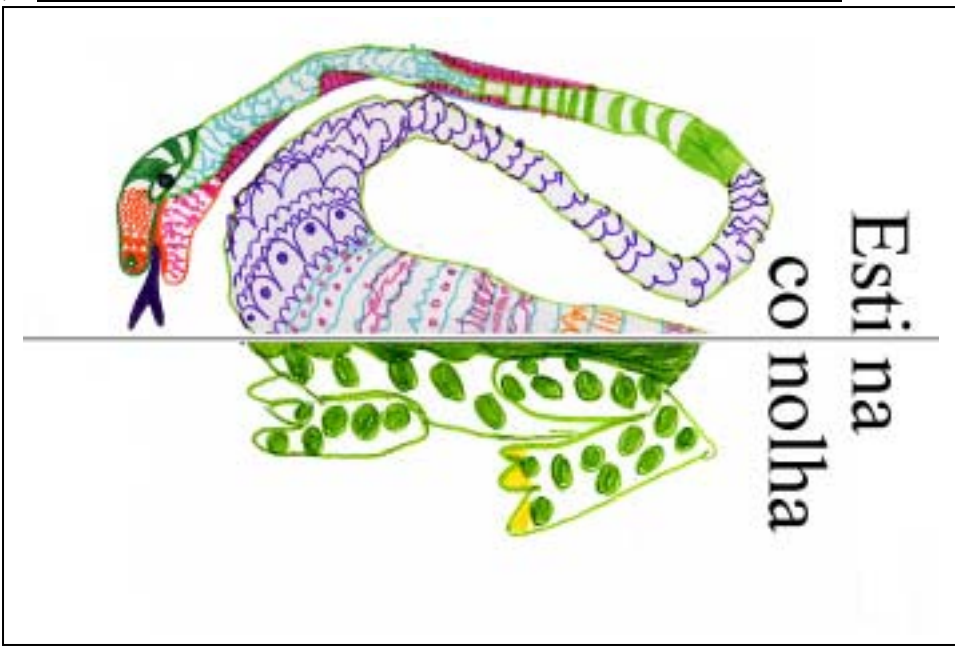
Un còp lo « libre animat » bastit, la legenda s'i pòt ajustar de dus biais :

- calligrafiada a la man ;
- o picada ambe l'ordenador avant pegatge.

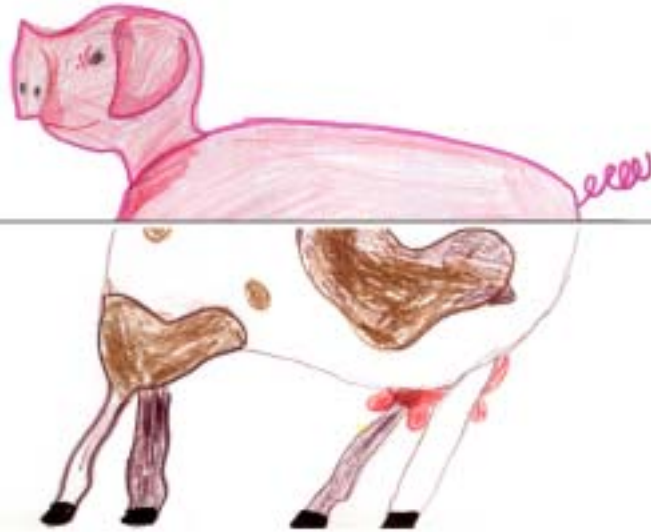
b) patron per fargar l'album animat

Nom de la bèstia →	
Vèrbe del crit →	
—	— <i>La partida de dessus e la partida de dejós devon absolutament se juntar en passar per las marcas ! (cf exemples)</i>

c) Exemples de dissenys de dròlles per l'album animat

Gro ma
tes ca

Geme nha
cro son

Gin ga
rai codil

24) La legenda del gigant

Aquela legenda es estada escrita pel mainatges de la Seccion bilingüa de Pena d' Agenés, a mesura que fargavan lor gigant de ferratalha...

18 escolans del cicle II e 14 del cicle III i participèron, dins l'encastre dels « Rescontres Occitans » de 2004, a la descobèrta dels mostres.

Lo compliment d'aquel projècte cultural èra d'imaginar, puèi de fargar una òbra, en passar de la susfàcia planièra al volume, del singular al collectiu.

Sortidas, visitas, recèrcas, talhièrs de classa... L'uèlh, la man e la lenga al servici de l'expression e de la creacion. Un caminament dels rics, de cap en cima de l'annada escolara.

Entà pr'aquí ròda una raça de gigants invisibles. Nosauts los vesèm pas brica, mès dels trèvan la tèrra en espiar lo monde dels òmes, a l'agait d'una peguesa de las bèlas.

Es pas que siáguen dolents, mès sabon pas de qué far per passar lo temps... Alavetz de còps que i a, se lançan de rocàs pels travèrs o te cavan una cròsa. De tant que s'afanan, la tèrra ne tremola. Atal s'enaucèron los Pirinèus, çò dison, e mai fusquèt cavada la boca de Gironda !

Tanplan, son capables de passar te saludar pel finestron del sòmi. E atal los podèm imaginar nosauts. Se que non, son tan leugierets que daissan pas jamai de piada.

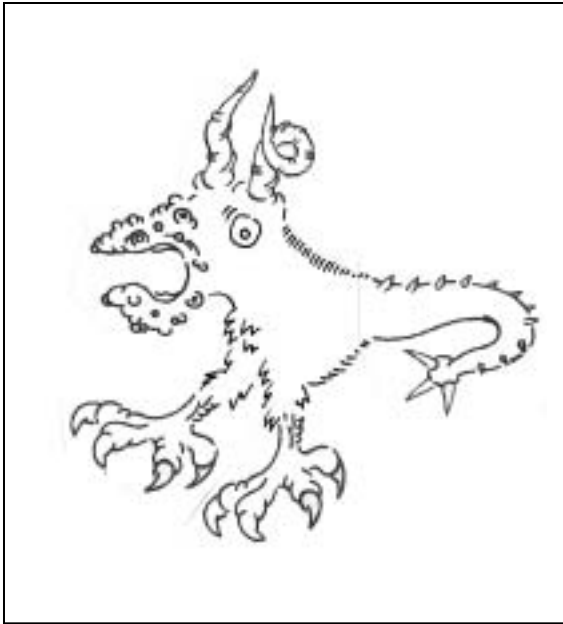
Solament quand cason se pòdon veire. Un còp atucats pel sòl... apareisson lèu, palficats coma estatuïas transparentas. Puèi, a mesura que las gents se doblidan de los gaitar, s'apitionisson fins a s'esfumar...

Dempuèi que lo monde es monde, n'es passat un fum pel nòstre país, d'aquels colòsses ! E mai enquèra ne passa... e ne passarà totjorn, d'amagat.

Es atal qu'un jorn de cansièra, un gigant aflaquit trabuquèt e s'acuolèt dins un carreron plan redde del borg de Pena ! Coma s'èra bombat lo tafanari, lo bategèron « Bombacuol ». Damorèt assetat d'annadas sencèras, puèi s'esvaniguèt per una nuèit de bruma. E quand lo quite sovenir del colòsse agèt desaparecut de la ciutat, la pujada fusquèt nomenada « carrièra Bombacuol ».

E cric e crac,
Per un sòmi lo gigant es passat...
E crac e cric,
Lo seu conte es finit !

25)
Ambe de
bocins...

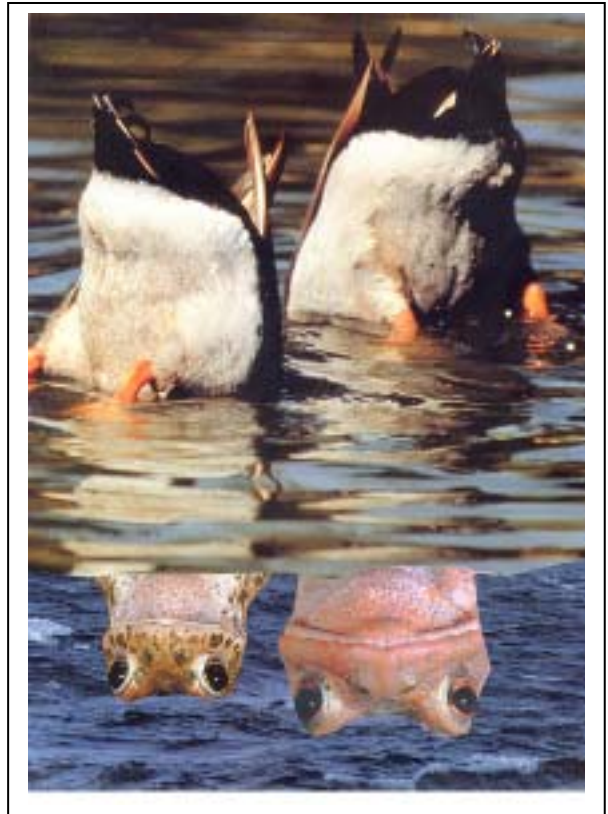
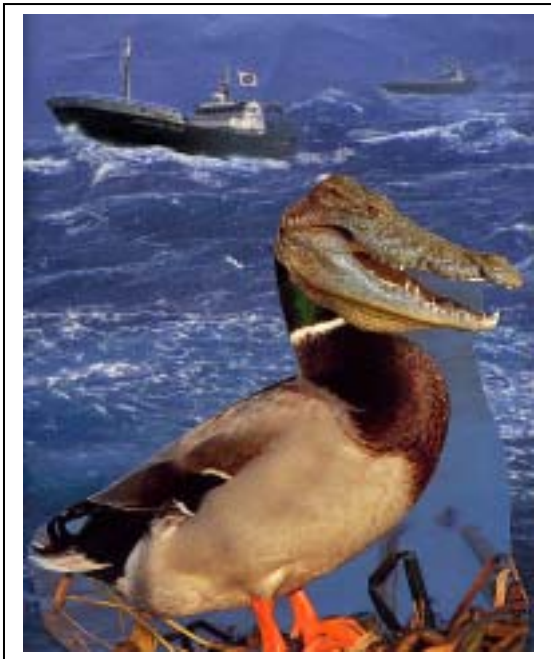
a)
*Fotocopiar
elements de
la recèpta,
retalhar,
pegar, puèi
dessenhar çò
que manca !*

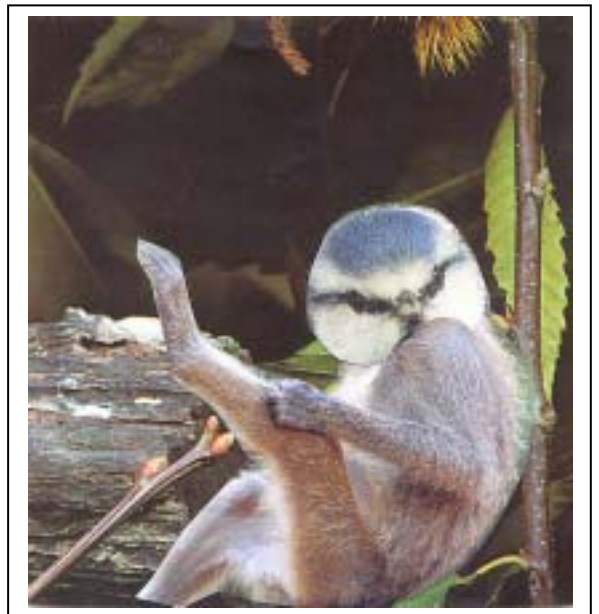
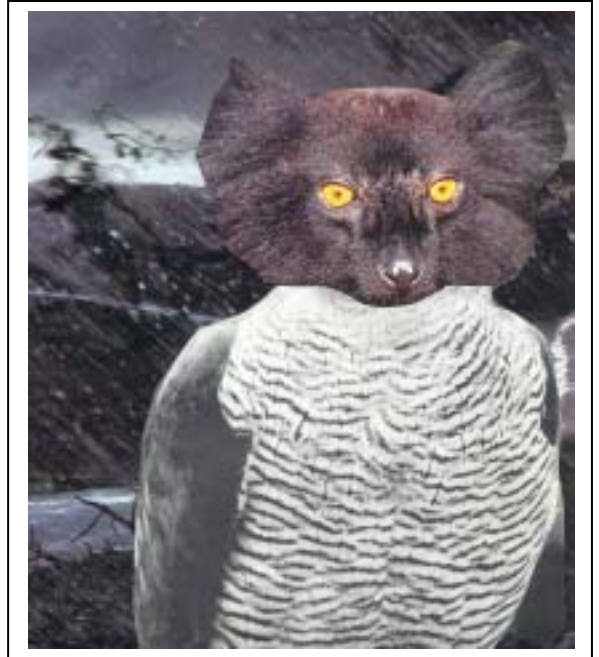
b)
*Desquicar e frostir
paginas de jornals,
puèi fotocopiar !*

26) Petaç e empeuts...

Retalhatge e pegatge
Qualques exemples !

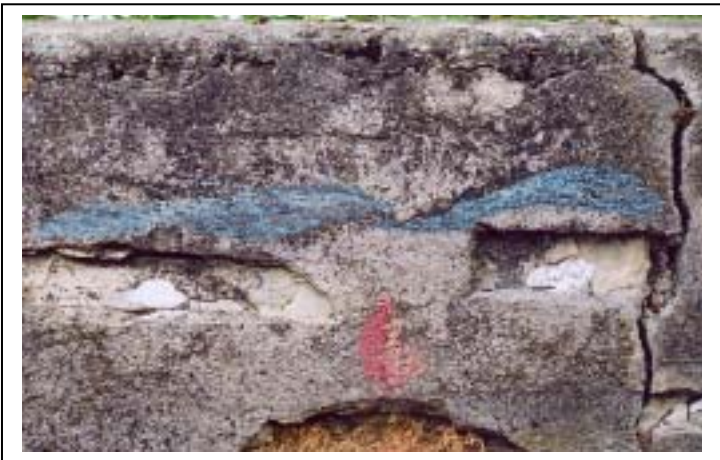
27) Imaginar dins la vila...

Sortida « gredas dins la vila » :

Abracadabràs dins la rusca...

Aparicions per las paret...

Dorsièr realizat pel Frederic Fijac, regent de seccion bilingüa a Pena-d'Agenés (Òlt-e-garona), a partir de l'espleitacion en classa de l'esboç de l'album « Mòstra-me de mostres ! ».

Annada escolara 2003/2004 (e mai debuta de 2004/2005).

***Un grand mercés
a tots los
Calandracons !***

